

Initiatiefnota Ede Regenbooggemeente

Bijlage bij Initiatiefvoorstel Ede Regenbooggemeente en input voor op te stellen beleidsplan

Ede Regenbooggemeente

Initiatiefnemers:

- Stephan Neijenhuis (D66)
- Ellen Out (GroenLinks)
- Gabriëlle Hazeleger (GemeenteBelangen)
- Harry van Huijstee (PvdA)
- Bart Omlo (VVD)
- Cora van Wijngaarden (CDA)
- Ellen Wijnsouw (Fractie Wijnsouw)

Inleiding

In de gemeente Ede streven we ernaar dat iedereen erbij hoort. De initiatiefnemers zijn van mening dat iemands seksuele geaardheid of genderidentiteit nooit een oorzaak mag zijn om je onveilig of niet sociaal geaccepteerd te voelen. Ook onze LHBTI-inwoners moeten zichtbaar zichzelf kunnen zijn in onze maatschappij en hun leven in kunnen vullen zoals zij dat willen. Helaas is dat nog niet altijd het geval.

- ➔ Uit onderzoek van I&O Research in opdracht van de provincie Gelderland blijkt dat meer dan 40% van de LHBTI-inwoners van Oost-Nederland zich onveilig voelt, bijvoorbeeld tijdens het uitgaan of op straat.¹ Dat is twee keer zo hoog als bij niet-LHBTI-inwoners.
- ➔ Ook voelt 15% van de LHBTI-inwoners zich wel eens of vaak onveilig op school of werk. Soms leidt dat er zelfs toe dat LHBTI-inwoners verhuizen.
- ➔ Eén op de drie LHBTI-inwoners die verhuisd zijn, gaf zelfs aan dat de buurt een reden is om te verhuizen, terwijl dit onder niet-LHBTI-inwoners slechts één op de vijf betreft.
- ➔ De onderzoekers wijzen erop dat de indicatoren over onveiligheid en sociale acceptatie opvallend slechter zijn in Oost-Nederland ten opzichte van het nationale onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau een jaar eerder.

Deze cijfers en veel ervaringen die de initiatiefnemers ter ore zijn gekomen in de afgelopen jaren, laten zien dat we er nog niet zijn. Gelukkig onderneemt de gemeente Ede ook actie op het gebied van inclusie in den brede, waaronder inclusief beleid voor LHBTI-inwoners. Zo wordt er twee keer per jaar een Inclusiecafé georganiseerd, worden er contacten gelegd met de LHBTI-gemeenschap via Astrant en is er startsubsidie verleend voor enkele activiteiten op dit gebied. Toch vinden de initiatiefnemers dat er meer kan en moet gebeuren om te werken aan een inclusieve samenleving voor álle Edenaren.

Regenbooggemeenten

Vanaf 2008 zijn er in Nederland gemeenten die publiekelijk uitspreken inclusief te willen zijn voor hun LHBTI-inwoners en met beleid de sociale acceptatie, veiligheid en weerbaarheid van hun LHBTI-inwoners te willen verbeteren. Het aantal gemeenten dat zich heeft aangesloten bij dit initiatief is sterk gestegen nadien en staat vanaf 2015 bekend als 'Regenbooggemeenten'. Daarnaast zijn alle Nederlandse provincies, waaronder Gelderland een 'Regenboogprovincie'. Van de 100.000+-gemeenten zijn alleen Apeldoorn en Ede geen Regenbooggemeente. Vanuit het ministerie van OCW worden G50-gemeenten die een intentieverklaring ondertekenen ook financieel ondersteund in hun beleid voor LHBTI-inwoners. Uit de evaluatie van de Regenbooggemeente in 2017 blijkt dat dit initiatief daadwerkelijk een verbetering in gang heeft gezet voor de gemeenten die zich hebben aangesloten. In deze gemeenten is meer aandacht voor LHBTI-inwoners in hun beleid na het uitroepen tot Regenbooggemeente ten opzichte van gemeenten die zich niet hebben aangesloten.²

¹ I&O research (2019), <https://www.art1gelderlandmidden.nl/uploads/Samenlevingsonderzoek%20Oost-Nederland%20acceptatie%20van%20LHBTI%20in%20Gelderland%20en%20Overijssel.pdf>

² Panteia en Atria (2017). Evaluatieonderzoek Regenboogsteden 2015-2017. https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2020-05/Rapport_effecten_Regenboogsteden.pdf

Voorzet concrete beleidsmaatregelen

Een vrije samenleving is precies zo vrij als haar minst vrije deelnemer. Als bepaalde groepen in de samenleving van Ede zich buitengesloten of onveilig voelen in onze samenleving, dan is het - ook - de taak van de politiek in Ede om daarop actie te ondernemen. Wat voor de één heel normaal is, is voor de ander iedere dag weer een uitdaging. De LHBTI-gemeenschap loopt aan tegen gevoelens van onveiligheid en buitensluiting. Daarom komen initiatiefnemers met deze nota. Voor deze nota hebben wij een lijst aan maatregelen opgesteld in lijn met gemeenten die ons zijn voorgegaan en wat past bij de gemeente Ede. Deze maatregelen kunnen dienen als basis voor een beleidsplan. Bij deze lijst maatregelen hoort een stappenplan dat ervoor moet zorgen dat het beleid effectief ten uitvoer wordt gebracht.

Elementen van het beleidsplan kunnen de volgende zijn.

- ➔ Op de gemeentelijke website een handzaam overzicht van LHBTI-relevante informatie te bieden, zoals verwijzingen naar actieve organisaties, contactpunten en LHBTI-beleid.
- ➔ Vragen op te nemen over de situatie van LHBTI-acceptatie en -veiligheid in reeds bestaande inwoneronderzoeken van de gemeente Ede en de indicatoren daarvan op te nemen in de sociale monitor en de P&C-cyclus.
- ➔ In het beleid tegen eenzaamheid specifiek aandacht te besteden aan het hogere risico op eenzaamheid voor zowel jonge als oudere LHBTI-inwoners. Voor hen is ook de kans op suïcide namelijk hoger. In de inkoop van Wmo- en jeugdzorg kan aandacht gegeven worden aan specifieke uitdagingen voor LHBTI-ouderen en -jongeren, zodat zij zich snel geholpen weten als ze aan de bel trekken. Via gemeentelijke loketten (fysiek en digitaal) is hiervoor – gemakkelijk toegankelijke – verwijsinformatie beschikbaar.
- ➔ In gesprek te gaan met lokale zorg- en welzijnsinstellingen opdat zij gaan werken aan het Roze Loper-certificaat voor toegankelijkheid ten opzichte van LHBTI-inwoners. Daarvoor kan worden aangesloten bij het werk van de Roze 50+-ambassadeurs.
- ➔ Bij de inkoop en samenwerking met maatschappelijke opvang afspraken te maken over de aanpak van bedreigingen die verband houden met seksuele geaardheid of genderidentiteit.
- ➔ Jaarlijks vertegenwoordigers van LHBTI-organisaties uit Ede en de regio uit te nodigen voor een Dag van de seksuele diversiteit waarin de stand van zaken en uitdagingen besproken worden.
- ➔ Ruimte te beiden in gemeentelijke locaties voor het organiseren van activiteiten voor LHBTI-inwoners, zoals informatiebijeenkomsten rondom de coming-outdag.
- ➔ In gesprek te gaan met de adviesorganen binnen de gemeente (bijvoorbeeld de ASDE) in hoeverre de vertegenwoordiging van LHBTI-inwoners in hun samenstelling en adviezen is geborgd.
- ➔ Inwoners erop te wijzen dat zij bij niet-spoedeisende zaken rond LHBTI-geweld contact op kunnen nemen met Roze in Blauw³ via het landelijke nummer 0900-8844. Roze in

³ <https://www.facebook.com/rozeinblauw/>

Blauw Nederland is een landelijk samenwerkingsverband van alle Roze in Blauw-teams van alle politie-eenheden en diensten van de politie.

- ➔ In het driehoeksoverleg tussen burgemeester, Openbaar Ministerie en politie op regelmatige basis de veiligheid van LHBTI-inwoners ter sprake te laten komen. Incidenteel kan hiervoor ook het Meldpunt Discriminatie of een andere relevante organisatie worden uitgenodigd. Daarnaast kan de gemeente Ede een goede samenwerking tussen de politie en lokale/regionale LHBTI-organisaties stimuleren. Hierbij gaat de gemeente het gesprek aan over specifieke meldcodes voor LHBTI-gerelateerd geweld, zodat dit effectiever aangepakt kan worden.
- ➔ Gender and Sexuality Alliances te ondersteunen op scholen.
- ➔ Op coming-outdag (11 oktober) en de Internationale Dag tegen Homofobie (17 mei) de regenboogvlag uit te hangen.
- ➔ Via signalen en informatie vanuit de afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD in gesprek te gaan met scholen.
- ➔ Verder in gesprek te gaan met scholen hoe zij omgaan met de wettelijke taak om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit in de burgerschapslessen en daarbij best practices te delen.
- ➔ In samenwerking met lokale betrokken partijen te bespreken op welke wijze hun LHBTI-leden welkom zijn en of er een vertrouwenspersoon is bij wie ze terecht kunnen.

Voorstel voor een stappenplan

Stap 1. Verken wat er lokaal speelt

Om duidelijk te hebben op welke manier gemeentelijk beleid een toegevoegde waarde kan brengen voor de sociale acceptatie en veiligheid van LHBTI-inwoners is het als eerste van belang om in kaart te brengen wat er al gebeurt. Op basis daarvan kan een analyse gemaakt worden welke dingen goed werken en uitgebouwd kunnen worden met de middelen vanuit de Regenbooggemeenten of welke zaken juist op een andere manier moeten worden aangepakt. Daarnaast is het van groot belang om in kaart brengen hoe LHBTI-inwoners van Ede zich voelen. Om de problematiek helder in beeld te krijgen moet de gemeente in gesprek gaan met haar LHBTI-inwoners en sociale organisaties als scholen, sportclubs, de geloofsgemeenschappen etc. Daarvoor kunnen lokale betrokken partijen worden betrokken zoals COC Midden-Gelderland, Fierce, Shout! Wageningen en het Meldpunt Discriminatie. Op de plekken waar het nog ontbreekt, kan de gemeente de opstart van zo'n organisatie faciliteren (zie het voorbeeld van PINKdiemen⁴).

Stap 2. Sluit aan bij bestaand beleid

Nadat helder is wat de problematiek inhoudt, is het van belang om bestaand beleid tegen het licht te houden. Denk bijvoorbeeld aan het Wmo-beleid, het diversiteitsbeleid of het antidiscriminatiebeleid. Het aansluiten bij bestaand beleid kan het proces vergemakkelijken en versnellen.

⁴ <https://nl-nl.facebook.com/pinkdiemen>

Stap 3. Stel een lokaal beleidsplan vast

Nu helder is wat de problematiek inhoudt en hoe de aanpak aan kan sluiten bij bestaand beleid is het van belang een beleidsplan op te stellen. Ook bij het ontwikkelen van het beleidsplan zouden belangengroepen zo veel mogelijk betrokken moeten worden om te zorgen dat het plan goed aansluit bij de uitdagingen/problemen waar onze LHBTI-inwoners voor staan of tegenaan lopen.

Stap 4. Voer het beleid uit

Zodra het beleidsplan is opgesteld en aangeboden aan de gemeenteraad is het van belang dat duidelijk is hoe het plan tot uitvoering zal worden gebracht. Waar liggen welke verantwoordelijkheden en wie kan waar op worden aangesproken? Voor de uitvoering van het beleid zijn verschillende organisatievormen mogelijk. Wat past het beste bij de gemeente Ede?

Stap 5. Monitor en evalueer

Zodra het beleid in uitvoering is gebracht is het belangrijk met regelmaat te monitoren en te evalueren om te zien of het beleid ook daadwerkelijk effectief is. Blijf met belangenorganisaties in gesprek en voer waar nodig onderzoek uit naar de eventuele verbetering met betrekking tot LHBTI-emancipatie en -acceptatie.

Stap 6. Borging en verduurzaming

Nu het beleid in uitvoering wordt gebracht en ook het monitoren en evalueren daarvan een plek hebben, is het van belang dat er oog is voor de duurzaamheid van het beleid. LHBTI-beleid moet een duurzame plek krijgen binnen de gemeente en de politiek in Ede. Door het onderwerp minimaal jaarlijks op de agenda te laten terugkeren, wordt een zekere mate van duurzaamheid van het ingezette LHBTI-beleid gegarandeerd.

Voorstel voor een aanpak

Hieronder wordt een voorstel voor een aanpak omschreven die aansluit bij het stappenplan zoals hierboven geschetst. Deze elementen kunnen samen met het stappenplan de basis vormen voor het beleidsplan om van Ede een regenbooggemeente te maken. Elementen daarbij kunnen als volgt zijn:

1. **Ga in gesprek** - Ga in gesprek met belangenorganisaties, inwoners, scholen, ambtenaren, sportverenigingen, geloofskringen etc. om samen in beeld te brengen wat de problemen zijn waar LHBTI-inwoners tegenaan lopen. Wijs alle deelnemers daarin ook op de kansen die zij zelf hebben om hiermee aan de slag te gaan. Samen met de betreffende organisaties is het belangrijk om te kijken naar ieders rol in het proces van LHBTI-emancipatie/-acceptatie.
 - a. **LHBTI-inwoners** - Om een duidelijk beeld te krijgen van de problematiek omtrent LHBTI-acceptatie en -emancipatie is het van groot belang om het gesprek aan te gaan met zo veel mogelijk LHBTI-inwoners en

LHBTI-belangenorganisaties. Zij kunnen de problematiek het beste onder woorden brengen en op deze manier input leveren voor de discussie.

- b. **Scholen** - Veel jongeren worstelen met hun geaardheid/genderidentiteit in hun schooltijd. Om jongeren te ondersteunen bij hun zoektocht is de rol van scholen in het proces onmiskenbaar en/of onmisbaar. Daarom roepen we de gemeente Ede op om met leraren, docenten en schoolbesturen in gesprek te gaan over hun rol in dit proces. Kijk hoe de gemeente eventueel kan bijdragen aan het opnemen van seksuele/genderdiversiteit in programma's op scholen. Vraag scholen die dat nog niet doen zich aan te sluiten bij activiteiten op coming-outdag (11 oktober). Het kan jongeren die worstelen met hun seksualiteit helpen als de school zich actief en zichtbaar met dit soort thema's bezighoudt.
 - c. **Verenigingen en clubs** – Sport, muziek, theater, scouting hebben een spilfunctie in het leven van veel Edenaars en vooral in de levens van jongeren. Hieruit komen hechte vriendengroepen voort. De vereniging of club moet een veilige haven zijn voor iedereen. We roepen de gemeente Ede op om in gesprek te gaan met de verenigingen en clubs over hun rol bij LHBTI-emancipatie en hoe zij hun leden kunnen ondersteunen door een veilig klimaat te creëren waarin zij zichzelf kunnen zijn.
 - d. **Geloofsgemeenschappen** - Naast scholen en verenigingen spelen ook geloofsgemeenschappen een belangrijke rol in het creëren van een veilig klimaat voor iedereen. Gezien de verbindende rol die deze gemeenschappen zouden kunnen spelen, roepen we de gemeente Ede op om ook met hen in gesprek te gaan over LHBTI-acceptatie en hun rol bij het creëren van een open klimaat.
2. **Concrete activiteiten** - Het is van belang dat het college het beleidsplan vertaalt in concrete plannen. Daarom roepen we het college op om in samenwerking met alle betrokkenen te komen tot een LHBTI - Aan de slagkalender. Het college kan deze maatregelen baseren op de voorstellen die de initiatiefnemers in deze nota doen.
 3. **LHBTI-emancipatie als portefeuille** - Bij de verdeling van de portefeuilles over de wethouders zou er een aparte portefeuille moeten komen voor inclusie met extra aandacht voor LHBTI-emancipatie. Hierdoor komt er ook aan de kant van het college een duidelijk gezicht bij LHBTI-emancipatie. Daarnaast zorgt het voor meer focus en bijbehorend verantwoordelijkheidsgevoel voor het LHBTI-beleid.
 4. **Communicatie voor iedereen** - Hoewel velen van ons er niet bij zullen stilstaan, kan ook de communicatie vanuit de gemeente een belangrijke rol spelen in het emancipatieproces. Daarom roepen we de gemeente op om in zijn communicatie ook aan LHBTI-inwoners te denken. Denk bij het plaatsen van foto's op posters, in

onlinecommunicatie, maar ook in folders bijvoorbeeld na over de mensen die worden afgebeeld. Zijn zij een representatieve afspiegeling van de Edese samenleving? Staat er bijvoorbeeld ook eens een homoseksueel koppel op de website? Het is belangrijk dat iedereen zich herkent in de communicatie van de gemeente, ongeacht seksualiteit of genderidentiteit.

Daarnaast roepen we de gemeente op om in de communicatie met inwoners zo min mogelijk te vragen naar geslacht. De gemeente spreekt inwoners aan op een manier die voor iedereen prettig is en houdt hierbij zo veel mogelijk rekening met genderinclusiviteit.

5. **Coming-outdag** - Het coming-outproces is voor veel LHBTI'ers een moeizaam proces. Voor velen van hen voelt het als een gevecht tegen de norm, gezet door de samenleving. Om LHBTI-inwoners te erkennen in hun pijn en hen te ondersteunen in dit proces, roepen we de gemeente Ede op om ieder jaar op coming-outdag (11 oktober) stil te staan bij dit proces. We roepen de gemeente op om deze dag te gebruiken om in gesprek te gaan met de eerdergenoemde organisaties over voortgang op het thema LHBTI-emancipatie en -acceptatie.
6. **Emancipatie: een proces van lange adem** - Het proces van LHBTI-emancipatie is geen beleidsterrein waar een aantal aanpassingen een wereld van verschil zal maken. Emancipatie is een proces van lange adem. Wij roepen alle partijen dan ook op om minimaal eens per jaar stil te staan bij de staat van de LHBTI-emancipatie. Dit geeft ruimte om te bespreken hoe LHBTI-emancipatie in Ede er voor staat en welke aanvullende acties eventueel nodig zijn.
7. **Collegeprogramma** - De opstellers van deze initiatiefnota roepen de Edese partijen op om zich aan te sluiten bij het idee dat bij het opstellen van het volgende bestuursakkoord een hoofdstuk/passage wordt opgenomen over LHBTI-emancipatie en het te voeren beleid op dat thema.

Bijlage Voorbeeld intentieverklaring Regenbooggemeente

Intentieverklaring van de Regenboogsteden en de minister van OCW

“

In Nederland is iedereen gelijkwaardig, heb je de vrijheid om te houden van wie je wilt en zichtbaar jezelf te kunnen zijn.

Waar die vrijheid wordt beknot, er gediscrimineerd wordt of zelfs mensen niet veilig zijn, treedt de overheid actief op.

Regeerakkoord 2017: Vertrouwen in de toekomst

”

Ambities van wethouders en de minister van OCW

De Regenboogsteden en de minister van OCW zetten zich in om de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI-inwoners verder te bevorderen. Ze hebben daarbij de volgende ambities:

- De sociale acceptatie van LHBTI-personen neemt toe onder de hele bevolking, maar zeker onder jongeren, ouderen en in kringen waar dat nog een taboe is.
- Vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen LHBTI-personen nemen af.
- LHBTI-personen voelen zich gesteund, veilig en weerbaar op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring.

Aldus getekend,

Ede, 2020

De Regenboogsteden en de minister spreken het volgende af.

Bijdrage van Regenboogsteden

- De Regenboogsteden vertalen hun ambities naar lokaal beleid voor de periode 2021-2022. Dat beleid stellen ze op met de direct betrokkenen.
- De Regenboogsteden maken het regenboogbeleid (nog) effectiever door samenwerking tussen betrokken partijen te versterken.
- De Regenboogsteden monitoren en evalueren resultaten en effecten van beleid.
- Regenboogsteden richten zich op preventie én bestrijding van discriminatie van LHBTI-personen, met specifieke aandacht voor LHBTI-personen binnen het brede kader van discriminatie daar waar dit (nog) niet vanzelfsprekend is.
- Het normaliseren van regenboogbeleid in die zin dat het de norm is om regenboogbeleid te voeren en ieder individu uit de LHBTI-gemeenschap daadwerkelijk als gelijkwaardig wordt beschouwd.
- Het regenboogbeleid (nog) beter borgen binnen bestaande kaders (diversiteit, emancipatie) en het (beter) verbinden met overig relevant gemeentelijk beleid bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, sport, veiligheid, preventieve jeugd- en gezondheidszorg en arbeidsmarkt.
- De Regenboogsteden geven het thema een vaste plaats in hun beleid. Ze stellen er ook budget en personeel voor beschikbaar.
- De Regenboogsteden informeren kleinere gemeenten in de regio over hun beleid. Ook geven ze kleinere gemeenten die daar behoefte aan hebben advies en informatie voor hun LHBTI-emancipatiebeleid.
- De Regenboogsteden stellen goede voorbeelden uit de praktijk beschikbaar aan de minister en aan MOVISIE.
- De Regenboogsteden stellen een equivalent budget en/of personele capaciteit beschikbaar als cofinanciering van het OCW-budget.

Bijdrage van de minister van OCW

- De minister van OCW wil lokaal LHBTI-emancipatiebeleid verder bevorderen, mede op basis van externe evaluatie van de samenwerking van 2015 – 2017 en op basis van de oproep van wethouders (Van regenboog naar horizon) op 23 juni 2017.
- De minister van OCW stelt € 20.000 per jaar beschikbaar aan de Regenboogsteden. Voor de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht stelt de minister van OCW € 50.000 beschikbaar.
- De minister van OCW zorgt voor ondersteuning en advies bij het regenboogbeleid van Regenboogsteden door kenniscentrum Movisie en voor een jaarlijkse landelijke bijeenkomst om ervaringen en opbrengsten van de Regenboogsteden uit te wisselen.
- De minister van OCW laat het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) volgen hoe de acceptatie van LHBTI -personen zich ontwikkelt.

Planning en looptijd

- De wethouders van de Regenboogsteden vertalen de intentieverklaring in een lokaal meerjarenplan, dat door het college van B en W wordt vastgesteld. Het plan wordt uiterlijk ter kennisneming aan het ministerie van OCW voorgelegd.